

אחריה. זהו שכתוב (ישעיה נא) הפיטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם. ועל כן ויהיו חיי שרה, שזכתה בהם בכלם. ולא כתוב בכל הנשים ויהיו חיי חנה, וכן בכלם. היא נדבקה בחיים, ועל כן שללה היו החיים.

תוספתא

אשרי מי שמקטין את עצמו בעולם. פמה הוא גדול ועליון בעולם ההוא. וכך פתח ראש הישיבה: מי שהוא קטן - הוא גדול. מי שהוא גדול - הוא קטן. שכתוב ויהיו חיי שרה וגו'. מאה שהוא חשבון גדול, כתוב בו שנה. קטן השנים אחד הקטין אותו. שבע שהוא חשבון קטן, הגדיל אותו ורבה אותו, שכתוב שנים.

בא ראה שאינו מגדל הקדוש ברוך הוא אלא למי שמקטין, ולא מקטין אלא למתגדל. אשרי הוא מי שמקטין את עצמו בעולם הזה, כה הוא גדול בעלוי לאותו העולם. עד כאן. מי שפסק יפסק. מי שקצר יתקצר. מי שקצר יתארך. רצונו לומר, מי שפוסק בדברי תורה על דברים בטלים - יפסקו חיי מן העולם הזה, ודינו קים בעולם ההוא. מי שמקצר באמן ולא מאריך תוף מנוחה - יתקצר מהחיים של העולם הזה. מי שאומר אחד, צריך לחטף האל"ף ולקצר את הקריאה שלה, ולא יתעכב באות הזו כלל, ומי שיעשה את זה יתארכו ימיו. [אלו החדושים שהגידו רבי שמעון בר

יוחאי בישיבה של מעלה.] ע"כ התוספתא

ויהיו חיי שרה. אותם החיים כלם למעלה. מאה שנה למעלה, ועשרים שנה למעלה, ושבע שנים למעלה, כלם היו פראוי.

אמר רבי שמעון, בא ראה את סוד הדבר, מה שונה בכלם שאמר שנה שנה, ובאותם שבע שנה שנים, שכתוב מאה שנה ועשרים שנה, ואחר כך שבע שנים? אלא הכל אחד. מאה שנה - הכלל

חוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם. ועל דא ויהיו חיי שרה דזכתה בהו בכלהו, ולא כתיב בכלהו נשי ויהיו חיי חנה, וכן בכלא, היא אתדבקת בחיין, ועל דא דילה הוו חיין:

תוספתא

זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא. פמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא. והכי פתח רב מתיבתא מאן דאיהו זעיר רב. מאן דאיהו רב איהו זעיר. דכתיב ויהיו חיי שרה וגו' מאה דאיהו חושפן רב פתיב ביה שנה, זעירו דשנין חד אזעיר ליה. שבע דאיהו חושפן זעיר אסגי ליה ורבי ליה דכתיב שנים.

תא חזי, דלא רבי קדשא בריך הוא אלא לדאזעיר, ולא אזעיר אלא לדרבי. זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, פמה איהו רב בעלויא לההוא עלמא. עד כאן. מאן דפסק יתפסק. מאן דקצר יתקצר. מאן דקצר יתארך. רצונו לומר מאן דפסק מלין דאורייתא על מלין בטלין יתפסקון חיהי מהאי עלמא ודיניה קיימא בההוא עלמא. מאן דקצר אמן ולא מאריך גו נייחא יתקצר מחיין דהאי עלמא. מאן דאמר אחד אצטריך לחטפא אל"ף ולקצר קריאה דיליה ולא יעכב בהאי אות כלל, ומאן דיעביד דא יתארכון חיייו. (אלו הם חדושים שהגידו לרבי שמעון בר יוחאי בישיבה של מעלה.) (עד כאן התוספתא)

ויהיו חיי שרה. אינון חיין פלהו לעילא, מאה שנה לעילא. ועשרים שנה לעילא, ושבע שנים לעילא, פלהו הוו פדקא יאות.

אמר רבי שמעון (דף קבב ע"א) תא חזי רזא דמלה, מאי שנא בכלהו דאמר שנה שנה, ובאינון שבע דאמר שנים. דכתיב מאה שנה ועשרים שנה, ולבתר שבע שנים. אלא כלא חד. מאה שנה כללא דכלא (נ"א בלא כחדא כדא דמאה כדכאן בכל יומא. וכן עשרים שנה דאתכליל עלאה סתימא דכל סתימין, ובגין כך כתיב שנה רזא דחודא). קדשא בריך הוא דאתכליל מאתר עלאה סתימא דכל סתימין

אמר רבי שמעון, בא ראה את סוד הדבר, מה שונה בכלם שאמר שנה שנה, ובאותם שבע שנה שנים, שכתוב מאה שנה ועשרים שנה, ואחר כך שבע שנים? אלא הכל אחד. מאה שנה - הכלל

שֶׁל הַכֵּל [נ"א] הַכֵּל כְּאֵדָה בְּסוּד שֶׁל מֵאָה
בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם. וְכֵן עֲשִׂים שָׁנָה, שֶׁנִּכְלָל הַעֲלִיּוֹן,
הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים, וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב שָׁנָה,
הַסּוּד שֶׁל הַיְחוד. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁנִּכְלָל מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן, הַנִּסְתָּר
שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים בְּמֵאָה, בְּסוּד
שֶׁל מֵאָה בְּרֻכּוֹת שֶׁל כָּל יוֹם, וְכֵן
עֲשִׂים שָׁנָה. וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב
שָׁנָה, סוּד הַיְחוד, שֶׁלֹּא נִפְרָדִים
הַמִּחְשָׁבָה וְהַיּוֹבֵל לְעוֹלָמִים.

שֶׁבַע הַשָּׁנִים הֵלְלוּ הַתְּפִלָּה
וַיֵּצְאוּ מִכָּל הַנִּסְתָּר שֶׁלְמַעְלָה.
וְאֵף עַל גַּב שֶׁהֵפֵל יְחוד אֶחָד,
אֲבָל נִפְרָדִים בְּדִין וּרְחֻמִּים
בְּכַמָּה צְדָדִים וּדְרָכִים מֵהַ שֶׁלֹּא
הָיָה כֵּן לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כֵּן
כְּתוּב שָׁנָה, סוּד הַיְחוד שֶׁלֹּא
נִפְרָד לְעוֹלָמִים. שֶׁבַע הַשָּׁנִים
הֵלְלוּ נִפְרָדִים בְּדִין וּרְחֻמִּים
בְּכַמָּה צְדָדִים וּדְרָכִים מֵהַ שֶׁאֵין
כֵּן לְמַעְלָה. וּמִשּׁוּם כֵּן בְּשֶׁבַע
הַשָּׁנִים הֵלְלוּ כְּתוּב בָּהֶם שָׁנִים
וְלֹא שָׁנָה. וְכָלֶם נִקְרָאִים חַיִּים.
וַיְהִי חַיִּי שָׁרָה, שֶׁהָיָה מִמֶּשֶׁה,
שֶׁנִּבְרָאוּ וְהַתְקִימוּ לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי חֵיטָא, הִנֵּה פְּרֻשָּׁה,
שֶׁהָיָה כְּאֵשׁ נֶעְקֵד יִצְחָק, הוּא
הָיָה בֶּן שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַע שָׁנִים,
וְכִיּוֹן שֶׁנֶּעְקֵד, מֵתָה שָׂרָה,
שֶׁכְּתוּב וַיָּבֵא אֲבִרָהָם לִסְפֹּד
לְשָׂרָה וְלִבְכָתָהּ. מֵאַיִן בָּא? מֵהַ
הַמְרִיָּה בָּא, מִלְּעֵקֶד אֶת יִצְחָק.
וְאוֹתָם שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַע שָׁנִים מִיּוֹם
שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק וְעַד הַשָּׁעָה שֶׁנֶּעְקֵד,
הֵם הָיוּ חַיִּי שָׂרָה. וְדָאִי כְּחֻשְׁבּוֹן
וַיְהִי"ו בְּגִימַטְרִיא שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַע
שָׁנִים הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרַר,
מִשְׁנּוֹלַד יִצְחָק וְעַד שֶׁנֶּעְקֵד.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (תהלים צח)
מִזְמוֹר שִׁירוֹ לַה' שִׁיר חֲדָשׁ כִּי
נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ
וְזָרַע קָדְשׁוֹ. הַפְּסוּק הַזֶּה
בְּאֵרוֹהוּ הַחֲבָרִים שֶׁהִפְרוֹת אָמְרוּ
אוֹתוֹ, כְּכַתוּב (שְׁמוּאֵל א' ו')

בְּמֵאָה בְּרֻזָּא דְּמֵאָה בְּרֻכָּאן דְּכָל יוֹמָא, וְכֵן
עֲשִׂים שָׁנָה, וּבִגִּין כֵּן כְּתִיב שָׁנָה רֻזָּא
דִּיחֻדָּא דְּלֹא אֶתְפָּרַשׁ מִחֻשְׁבָּה וַיּוֹבֵלָא
לְעוֹלָמִין.

שֶׁבַע שָׁנִים אֵלִין אֶתְפָּרַשְׁ וְנִפְקָאן מִכָּלֵלָא
סְתִימָאָה דְּלֵעִילָא. וְאֵף עַל גַּב דְּכָלֵלָא
יְחודָא חֲדָא, אֲבָל מִתְּפָרַשְׁ בְּדִינָא וּרְחֻמִּי
בְּכַמָּה סְטָרִין וְאוֹרְחִין מֵהַ דְּלֹא הָיָה הַכִּי
לְעִילָא. וּבִגִּין כֵּן כְּתִיב שָׁנָה רֻזָּא דִּיחֻדָּא
דְּלֹא אֶתְפָּרַשׁ לְעוֹלָמִין. שֶׁבַע שָׁנִים אֵלִין
אֶתְפָּרַשְׁאן בְּדִינָא וּרְחֻמִּי בְּכַמָּה סְטָרִין
וְאוֹרְחִין מֵהַ דְּלֹא הָיָה הַכִּי לְעִילָא. וּבִגִּין כֵּן
בְּאֵלִין שֶׁבַע שָׁנִים כְּתִיב בְּהוֹ שָׁנִים וְלֹא שָׁנָה,
וְכָלֵהוּ אֶקְרוֹן חַיִּים. וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה, דְּהָיָה
מִמֶּשֶׁה דְּאֶתְבְּרִיא וְאֶתְקִימָה לְעִילָא.

אָמַר רַבִּי חֵיטָא הָא אוֹקְמוּהָ דְּהָא כַּד אֶתְעַקֵּד
יִצְחָק בַּר תְּלָתִין וּשְׁבַע שָׁנִים הָיָה,
וְכִיּוֹן דְּאֶתְעַקֵּד יִצְחָק מִיתַת שָׂרָה, דְּכְתִיב
וַיָּבֵא אֲבִרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכָתָהּ. מֵאַיִן
בָּא, מֵהַר הַמּוֹרִיָּה בָּא מִלְּמַעְקֵד לִיָּה לְיִצְחָק,
וְאֵינּוֹן תְּלָתִין וּשְׁבַע שָׁנִין מִיּוֹמָא דְּאֶתְיִילִיד
יִצְחָק עַד שֶׁעָתָא דְּאֶתְעַקֵּד אֵינּוֹן הָיוּ חַיִּי שָׂרָה
וְדָאִי כְּחֻשְׁבּוֹן וַיְהִי"ו בְּגִימַטְרִיא"א תְּלָתִין
וּשְׁבַע שָׁנִין הָיוּ כְּמָה דְּאֶתְמַר מִדְּאֶתְיִילִיד
יִצְחָק עַד דְּאֶתְעַקֵּד.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (תהלים צח) מִזְמוֹר שִׁירוֹ
לַיְי שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה
לוֹ יְמִינוֹ וְזָרַע קָדְשׁוֹ. הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ
חֲבָרִיא, דְּפָרוֹת אֲמָרוּהָ. כְּמָה דְּכְתִיב, (שְׁמוּאֵל א' ו')
וַיִּשְׁרְנָה הַפְּרוֹת בְּדֶרֶךְ. מֵאִי וַיִּשְׁרְנָה, דְּהָיוּ
אֲמָרֵי שִׁירְתָּא חֲדָתָא. וּמֵאִי שִׁירָה אֲמָרוּ.
מִזְמוֹר שִׁירוֹ לַיְי שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה.

אֹתוֹ, כְּכַתוּב (שְׁמוּאֵל א' ו') וַיִּשְׁרְנָה הַפְּרוֹת בְּדֶרֶךְ, שֶׁהָיוּ אוֹמְרוֹת שִׁירָה חֲדָשָׁה. וַאֲיִזוֹ שִׁירָה הֵן אֲמָרוּ?